

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по ценовнику. Ако се више од три пута увршћују, рачунају се јефтиније.

Уредништво се налази у Николићеву улици бр. 8. Писма се шаљу уредништву „СРПСКОГ КОЛА народног листа“. Рукописи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Једна велика народна тековина.

Пред сабор краљевина Хрватске, Славоније и Далмације изнесен је законски предлог о проширењу изборног права за земаљски сабор. Краљ је дао своју приволу, да се овај предлог изнесе пред сабор. Сад га сабор има расправити, примити, и онда ће ићи на коначну потврду краљу. Тек тада ће постати закон.

Овај закон биће једна велика народна тековина, једно важно и јако оружје за извојевање даљних народних слобода.

Ми смо писали о овом и још ћемо писати. Јер ово је врло важна ствар народна. Пријатељи народни побринули су се, да народ добије једно право. Али народ мора да се зна и послужити њиме. Ми ћемо зато, кад закон буде потврђен, растумачити га народу.

Ми одмах кажемо, а рекли смо то већ и прије, да ми нисмо задовољни сасвим с овим законом. Јер С. с. с. је зато, да сваки пунољетни држављанин добије право гласа, макар не плаћао никаква пореза. Она је и зато, да гласање буде тајно, како не би могло бити освете ни на коме ради гласања. Ми смо дакле за опће тајно право гласа.

Али, прилике су у држави такве, да смо ми врло задовољни, што се и оволико могло урадити. Краљ не пристаје на опће тајно право гласа код нас, док се не уведе у Угарској. Али на проширење је и краљ пристао.

Да смо ми много добили и с овим проширењем, видјећете из неколико бројева, јер бројке су најбољи говорници.

1907. године било је у нас по старом изборном закону само 47.982 изборника. Од тога је било што чиновника који служе, што пензионираних близу 10.000, остале госпде: адвоката, попова, мјерника итд. на 2500, свега госпде 12.500. Од преосталих 35.000 изборника био је велики број трговаца, занатлија, крчмара, великих посједника земље. Ми можемо слободно рећи, да од 47 хиљада изборника ни половина није била ратара.

Ако смо имали насилну владу, она би притисла чиновнике и ето јој већ 10.000 гласова.

Сад додајте томе, да се многи крчмар и трговац боји за дозволу, да и међу ратарима има несвјесних и неупућених, да међу неколико хиљада имаш велики број страшљиваца. А онда додајте томе свему франковце и радикале, па видите, како је влади лако истесати већину.

По овом закону биће то много и много теже, а ако будемо иоле људи, биће и немогуће. Јер по новом закону биће изборника 250.139, дакле близу шест пута више него до сад. Госпде и чиновника биће као и прије само 12.500, мало ће више и трговаца и занатлија бити него прије. Сав онај прираст од 200.000 отпада на ратаре. А наши ратари били су увијек чврсти у борби, па ће бити и у будуће. Не буду ли, неће се моћи изговарати да су их госпда „продала“ на изборима, биће сами себи криви.

Да покажемо, колико народ постаје јачи овим законом, навешћемо примјере: Котар Вргинмост имао је 1907. године 98 изборника, а од тога тек десет ратара. По новом закону имаће 606 изборника, а од тога најмање 500 ратара!

У Лици на примјер имао је 1907. године котар Грачац само 77 изборника, а по новом закону имаће их 429.

У Славонији имао је 1907. котар Пакрац 343 изборника, а по новом закону имаће их 2876.

У Сријему имао је на примјер котар Павлова Стара 1907. године 1201 изборника, а сад ће их имати 4239.

У цијелој земљи 1907. године имале су од 100 душа само 2 права гласа, а сад ће их имати 11 од сваке стотине.

Колико ће послјије овог закона бити лакша наша борба за права и земље и народа, особито ратарског народа! Зато ће дан, кад овај закон буде потврђен, бити дан велике народне побједе. А народ ће умјети цијенити оне који су му ово право извојевали, а богме и себе сама јер их је изабрао и помагао у њиховој борби.

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послјије, да га читате.

Српски адвокати и српски сељаци.

I.

Много штошта зла ми урадимо, јер и не мислимо, да је то зло. Учинимо зло онако не мислећи, радећи као муха без главе. А кад би нас неко упозорио на то, да је зло што чинимо, и растумачио нам то, ми не би за јамачно радили то.

Но, кад ми радимо рђаво, не мислећи, у својим приватним пословима, хајде-де. Од тога трпимо штету ми сами. Али кад радимо у народним пословима тако, кад отуда трпи штету цијели народ, онда је зло много веће. Стога треба искрено рећи: То и то не ваља, није српски, није људски. И многи ће људи други пут пазити.

Како је, на примјер, пред 15 година сваки Србин држао да је то свеједно, пазарио код Србина или Жидова. Оне ријечи „свој своме“ нису ником биле ни на крај памети. Послије се нашло људи, који су нас стали учити, да то није свеједно. Они су рекли да Срби морају најприје Србе помагати, јер и ти Срби помажу сваку српску ствар, а Жидови не само што не помажу, него и одмажу коликогод могу Србима. И ми смо сви стали пазити, гдје пазаримо. Сад многи и многи Србин не налијеће у жидовски дућан, не мислећи као муха без главе, него лијепо прије промисли, па иде Србину, ако га има, а нема ли га, он иде Словену ком, па онда текар Жидову, Мађару, Шваби.

Зато ми вјерујемо, да ће и многи Срби адвокати послушати без икакве љутње неколико ријечи наших, које се односе на њихове послове, који се не тичу само њих, него и опће наше српске народне ствари.

И адвокат мора живјети. То ми сви разумијемо. Он може заступати и бранити сваког, ко му се јави, осим гдје то закон забрањује. Он мора заступати и туђинце против Срба, као што и Србин трговац, и ратар и свако други своју робу продаје сваком. Нарочито сада, када се многи и многи не држе ријечи „свој своме“, па воле и Жидову и Шваби адвокату дати, да их заступа, него Србину.

Стога ми и нећемо говорити о том, гдје Србин адвокат заступа појединца Несрбина против појединца Србина. Ми то допуштамо. Било би боље, кад би се могло без тога. Али не може се и ми не летимо за немогућим.

Али кад Србин адвокат заступа странце не као појединце против појединих Срба, него као дошљаке, који српским ратарима свима, читавом селу или крају хоће да одузму неко право, да Србе ратаре потисну с њихове дједовине, с огњишта, српском крви заливеденог, онда ми морамо устати против тога из све снаге.

Ту се онда више не ради о приватном канцеларијском послу једног Србина адвоката, ту се ради о опћој српској народној ствари. Ту адвокатски посао задире у ствар народну, настаје сукоб између користи свију Срба и једног Србина адвоката. И у том сукобу мора адвокат узмакнути, ако хоће да остане Србин на дјелу, а не на пустој ријечи.

Ми ћемо то разјаснити примјером:

Једно српско село води парницу са странцима ради права паше. Странци хоће да то право отму Србима. Ту адвокат Србин не смије заступати странце против Срба, не смије им помоћи, да копају испод дједовског српског огњишта.

Ми не кажемо, да ће Срби добити парницу тиме, што Србин адвокат неће заступати странце. Срби ће свеједно можда изгубити парницу. Али неће изгубити нешто још важније: неће изгубити вјере у своју српску господу. Срби ратари неће се жалити овако: „Ето, упропасти нас наш човјек. По чему је он бољи од Жидова адвоката? По чему је он Србин кад ради о глави Србима? Па каква је разлика између српске и несрпске господе?“

Кад овако нешто учини један српски господин, он поквари посао многој српској господи, која нису као он, која у сваком и најмањем послу гледају, је ли тај посао ма и најмање уперен против користи српског народа. Па ако јест, они тај посао неће да извршују. Али, последије оваква дјела једног Србина господина ратари српски губе вјеру у сваког господина, па и оног, који у свему пази, да народ ни с чим не оштети. А то нам големо смета у нашим народним пословима. Јер ратар не може без господе напријед право, без оних који су више учили и више знаду. Па изгуби ли вјеру у њих, ко ће га упућивати и водити у стварима, које он сам не разумије?

Дакле, гдје се не ради о појединцима Србима и туђинцима, него гдје се ради о насртају туђинаца на права заједничка читавих српских група (више Срба), па били то засеоци, села или читави крајеви српски, ту Србин адвокат не смије заступати туђинце, јер другачије није Србин и нема права да припада једној странци, која се зове народна.

Ми то велимо отворено српским адвокатима и молимо их, да у оваквим стварима пазе на своју српску дужност и размисле добро, прије него се прихвате сличног посла.

Повод, да ово пишемо, дао нам је један сличан случај из Сријема. А јамачно их има и више.

Не потписуј, док не прочиташ.

Видјели смо у загребачком процесу, како су страдали неки свјedoци, који су слијепо потписивали своје преслушне записнике. Овакове људе, који слијепо вјерују свакоме зовемо будале, или ако ћемо љепше да их назовемо, ми им кажемо да су безазлени као мало дијете, које се није још из материна крила мицало. Чини ми се, загребачки процес још није умудрио свију Срба, јер има их још, који слијепо вјерују туђем поштењу. Ево вам примјера:

У априлу ове године у Чемерници, котару вргомском, држало је опћинско вијеће своју сједницу. Опћински одборник Гајо Орешчанин предложи, да се опет у опћини пише ћирилицом, као што се писало и прије Рауха. Престојнику Муићу ваљда још пред очима стоји пријатељство Д-р Алтмана и Ракића, двију франкових перјаница у овом котару, па је из најприје хтио, да се тај предлог одгоди. Али, кад на то вијећници једногласно прихватише тај предлог, кришом учини г. престојник и перовођа, да тај закључак и није ушао у записник.

И чујте! Наши одборници потписаше тај записник, у пуној вјери, да су потписали и на тај закључак. А да су прије тога записник сами прочитали видјели би, шта је учинио тај Муић, коме су они као безазлена дјеца вјеру поклонили, да је закључак у записник унесен!

Додуше, то ће наши Срби Чемерничани поправити у идућем вијећу — али вама драга браћо Срби добар савјет: да не примате све за готов грош, нити да потписујете оно, што добро и ваљано прочитали нијесте! — ан.

Шта се збива у нас и у свијету.

Данашњем броју „Српског Кола“ приложили смо штампане арке за скупљање претплатника. Молимо све пријатеље да се најживље заузму, да задобију што више претплатника за „Српско Коло“. Ми поново кажемо, да ћемо од мјесеца јулија сваком броју давати прилог уз исту цијену, ако дотле број наших претплатника буде износио 5000. Сада их имамо око 3500. За два мјесеца може их се сакупити још 1500, ако сви пријатељи листа људски о том узнастоје.

У листу ће моћи бити много више и поуке и забаве, кад буде већи. Зато би сваки претплатник већ због себе сама морао настојати, да порасте број претплатника.

Од 1. маја, па до 31. децембра 1910. стоји наш лист само 2 К 14 фил.

Пријатељи на посао!

Пријатељи „Српског Кола“. Госпођица А. Омчикус из Бјеловара 9 К 60 ф.; Д. Јагодић, трговац из Новске 3 К 20 ф.; Срп. цркв. опћина из Пакраца 16 К (по други пут); Тоша Новковић из Г. Михољца 12 К 80 ф.; Методије Брадић из Ораховице 9 К 60 ф.; Васо Мајсторовић из Ораховице 16 К; Ђуро Мишчевић из Ловинца 32 К; Никола Новаковић, учитељ из Старог Села 6 К 48 ф.; госпођица А. Омчикус из Бјеловара опет 17 К 20 ф.; Душан Трбуховић учитељ „велеиздајник“ из Чемернице 30 К 94 ф.; Пајо Пишчевић из Турчевић Поља 6 К 40 ф.; Стеван Радујковић, парох из Липовчана 4 К 28 ф.; Раде Ресановић, трговац из Вргинмоста 14 К 98 ф.; Божо Поткоњак из Госпића 5 К 60 ф.

Свима нашим пријатељима, који нам помажу у ширењу листа, а тиме и просвјете и свијести у српски народ, нека је од свег срца хвала!

Избори за народно-црвени сабор. У горњокарловачком владичанству изабрао је народ једногласно 16 кандидата с. с. с., а двојицу с већином гласова, и то у Костајници и Грачацу. У Костајници су радикали поставили за кандидата Мојицу Хрваћанина из Дубице, који је добио 22 гласа, а кандидат с. с. с. д-р Богдан Стојановић добио је 154 гласа.

У Грачацу један дио присташа с. с. с. није хтио пристати да бира д-ра Милана Мандића, него је против воље и управе странке, и скупштине, која је одржана у Загребу, кандидирао на своју руку Адама Прибићевића и изабрао га, разумије се, против воље њега самог, дочим је мањина гласала за д-ра Мандића, према закључку странке.

Овај жалосни случај недисциплине у странци мораће бити повучен пред суд странке.

Побједа самосталаца. 10. о. мј. обављени су избори у дијецези пакрачкој и архијерејској карловачкој. У пакрачкој су изабрани све сами самосталци њих 8. Радикали су изгубили у пакрачкој дијецези два посланика, свјетовног новоградишког и свештеничког пакрачко-новоградишког, јер су изабрани самосталци д-р Срђан Будисављевић и Данило Подунавац, капелан.

У Сријему су самосталци освојили пет посланичких мандата и то: свјетовни у Даљу (свештенички је и прије био самосталски), свјетовни и свештенички у Митровици и свјетовни и свештенички у Старој Пазови.

У Ердевику су самосталци пали само са 3 гласа, и то зато, што су радикали припустили избору 8 незаконито изабраних изборника из Лежимира. А треба знати, да су радикали као

Савјетујте своје рођане и пријатеље да купују и читају овај лист.

луди радили у овом котару, дочим су самосталци пред саме изборе почели радити.

Дакле самосталци су добили у горњокарловачкој дијецези свих 18 мандата, у пакрачкој свих 8 а у архијидијецези 6, *свега* 32, дочим су 1906 имали свега 25. Радикали су сад добили свега 6 мандата, и то само у архијидијецези, дочим су 1906 имали 13 мандата. Радикали су изгубили 7 мандата. Народ им је судио страшно, а тај суд биће страхан и код избора у угарским дијецезама. Сад је већ извјесно, да су радикали изгубили већину на сабору народно-црквеном.

Д-р Хинковић изабран. Први бранитељ Срба „велеиздајника“, велики наш пријатељ српски, а и велики пријатељ свију малих и прогањаних д-р Хинко Хинковић изабран је у Броду 7. о. мј. за народног заступника са 346 гласова против 324, које је добио франковац д-р Пребег.

Борба је била у овом котару, у овој кули франковачкој страшна управо. Франковци су управо били побјешњели. Коље, камење, ножеви, ракија, вино, пријетње, лажи, мазање кућа, то је било њихово оружје. Једног присташу коалиције, Секулу Дожића, опасно су ранили ножем, а многе су управо испребијали, кад би их ухватили саме гдјегод.

Но све то није помогло. Бадава су богатом адвокату д-ру Пребегу биле и његове хиљаде, што их је просуо у народ, а које је згулио с леђа сељачких, јер је мунтао посједе сељачке и за 12 К дуга. Сиромашни, али поштени и умни д-р Хинковић побиједио га је. Побједила је свијест изборника. 1908. је прошао у овом котару франковац са 84 гласа већине. Сад су франковци остали у мањини са 22 гласа, дакле изгубили су према пређашњем 106 гласова.

Из дна срца и душе своје честитамо д-ру Хинковићу на побједи. И до сад је његова служба истини, правди и добру народном била велика, а одсад ће бити и већа. Подај му Боже снаге и здравља у тој служби.

Жалосни Срби. У Броду радикалне вође д-р Никола Ђурђевић и оба Лацковића не хтједоше гласовати за д-ра Хинковића, него остоше код куће, и ако је њиховом кривицом могао тако проћи франковац д-р Пребег. А два радикала: Младен Михајловић и Раде Медаковић гласали су за франковца д-ра Пребега против великог српског пријатеља Хинковића, који је толико учинио и претрпио за српски народ.

Вјечне срамоте ради износимо им имена. Да је д-р Хинковић самосталац, хајде-де, јер ми знамо, да радикали већма мрзе Србе самосталце, него франковце. Али Хинковић је човјек, за ког би сваки Србин, ма које странке био, морао све и сва учинити.

Нод избора у котару Лудбрег није код првог

гласовања добио ни један кандидат већине. Од франковаца кандидирао је д-р Ружић, од коалиције д-р Дамашка, а од хрватске пучке сељачке странке д-р Анте Радић, бивши професор. Дошло је до поновног избора, те је коалиција подупрла Радића, који је изабран. Избор је био 7. о. мј. Тако су франковци тога дана потучени у Броду и Лудбрегу.

Избори за жупанијску скупштину лично-крбавску. У котарима Доњи Лапац, Грачац и Оточац изабрани су у жупанијску скупштину све саме присташе српско-хрватске коалиције.

Пријављени државном одвјетништву. Барон Јосиф Рајачић, надзорник народно-црквених добара пријавио је ради злочинства преваре и проневијере митровачком државном одвјетништву чланове радикалног Саборског Одбора: проту Божу Поповића, поп Јоцу Јовановића, д-ра Жарка Миладиновића, д-ра Ђоку Красојевића и д-ра Миту Мушицког.

Рачуни велеиздајничког процеса. Добровољних прилога за ухапшене Србе у Загребу скупљено је свега 70 хиљада 965 К и 79 филира. Од тога је на саму храну „велеиздајника“ потрошено 46.805 К 7 ф., на припомоћи породицама њиховим 19.839 К 68 ф., на разне издатке у сврху одбране 3169 К 70 ф. Вишак од 1151 К 34 ф. још није раздијељен.

Све остале трошкове за штампање књиге „О велеиздајничком процесу“, за превађање оптужнице на мађарски и штампање, за издавање оптужнице на српском, за извјештавање стране штампе и многе друге трошкове, који опет износе на хиљаде круна, подмирили су прваци Српске с. странке: д-р Богдан Медаковић, Васа Муачевић, д-р Душан Пелеш, д-р Богдан Стојановић и други.

Нови државни надодвјетник. На мјесто надодвјетника Ванцаша, који је био душа хајке на Србе, а последије осуде Стола Седморице отишао у пензију, постављен је за надодвјетника д-р Светислав Гај.

Акурти смијењен. Акуртију је одузета управа државног одвјетништва у Загребу, а на његово мјесто постављен је за одвјетника државног д-р Криж.

Српска читаоница у Оточцу у Лици прославила је ових дана 25 година свога опстанка. Лијепа слава за Србе Личане, а нарочито Оточане. Гдје је онда био краљ Петар, кад су Срби у Оточцу 1885. године основали српску читаоницу, кад, по Акуртију, није било Срба у Хрватској до 1903., т. ј. до доласка краља Петра на пријесто Србије?

У Француској су код саборских избора побиједиле народне странке, које су сад на влади. Од 8 милиона гласова добиле су те странке 4 и по милиона.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBR.BS

Умро енглески краљ. Енглески краљ Едуард умро је у суботу 7. о. мј. ненадано иза кратке болести у старости од 69 година. Он је као старац од 60 година постао краљ, године 1901. До те године краљевала је његова мати Викторија, равно 64 године, а умрла је те године стара 82 године.

Краљ Едуард био је управо узор-владар. Он није држао да је народ и држава због њега, него он због њих. И стога никад није ишао за тим, да себи приграби што више блага и моћи, власти. Он се никад није хтио противити народној вољи. Ко је победио на изборима, тога је влада, што сабор закључи, то је закон. Он никад није ни мислио на то, да своју вољу намеће народу и држави, као многи други владари. Чинило се, да би он драге воље оставио и свој пријесто, кад би то народ већином гласова закључио, тако је он поштовао народну вољу и устав. Краљ Едуард био је човјек врло образован, бистар, опрезан и вриједан. Свом снагом и свим угледом својим у свијету великом настојао је, да своју државу начини још моћнијом и угледнијом. Зато је и склапао уговоре пријатељства с Русијом, Француском и Италијом. Његова влада била је врло наклоњена свима словенским народима, па и Србима. Особито је енглеска влада у задње доба подупирала Србију у њеним жељама и настојањима.

Сви честити људи жале због његове смрти, а тој жалости свега честитог свијета придружимо се и ми.

Наслиједио га је син Ђуро, ком је сад 45 година.

Устанак у Арнаутској још није стишан. Прошле недјеље дошло је до крвавих бојева међу војском и Арнаутима, у којима су Арнаути разбијени. Али они су се раздијелили у омање чете, повукли се у шуме и много ће још јада задати турској војсци. Турска влада шаље на Косово поље, гдје су Арнаути листом побунили се, све нове и нове чете. Но чује се, да ће и друга арнаутска племена из правог Арнаутлука прискочити у помоћ косовским Арнаутима.

Ако турска влада силом, а не попуштањем, угуши устанак, онда ће много одланути косовским Србима. Јер Арнаути су се и побунили зато, што младотурска влада хоће да даде равноправност свима народима, па и Србима. Арнаути су управо бијесни због тога, што ће Срби, које су они пљачкали по милој вољи и убијали као врапце, постати равноправни с њима. Но попусти ли турска власт, Арнаути ће се још већма узобијестити.

Српски родитељи (старатељи), који желе да упуте своје ваљане баке од — 12 до 15 година, — на изучавање разних, корисних заната, осталих привредних струка,

страних језика и тако даље, нека се пријаве што пре код својих месних учитеља, свештеника, или писмено управи „Друштва Привредник“ у Загребу, па ће добити одмах сва даљна нужна упутства. Исто важи и за ваљане здраве Српкињице (макар и сиромашне или без родитеља биле) које управа Привредника у српске породице склања и намешта — а преко Српских женских доброт. задруга.

Различите вијести.

Дуг Русије и Аустро-Угарске. Русија је по простору већа од наше државе 30 пута, а по броју душа више него 3 пута. Но зато је ипак дуг наше државе већи од дуга руске државе. Русија је дужна 20 милијарди круна (милијарда једна је хиљаду милиона) а наша држава 21 и по милијарду, дакле милијарду и по више. У нашој држави дође на душу сваку 430 круна дуга, а у Русији само 161 К. Па жидовске, мађарске и њемачке новине опет пишу, како је Русија презадужена и близу да банкротира, мјесто да мету испред својих врата.

Одговори уредништва.

Бевринцима. Ви поново предајте молбу на опћ. заступство, да вас прими у завичајну свезу. Ако вам одбије молбу, ви имате право да начините уток на кр. жуп. управни одбор у Пожеги. Вама се мора дати у руке написмено ријешење опћ. заступства, а ви морате на доставници потврдити, да сте га и кад сте га примили. Пазите, кад потписујете, да је метнут датум оног дана, кад примате рјешидбу. Ко није писмен, нека не даје на доставницу рукознака (крижа) без два свједока писмена, који ће видјети је ли добар датум и потписати с њим доставницу. У року 14 дана иза тога што примите одлуку опћ. заступства, ви имате право утока на кр. жуп. управни одбор у Пожеги. А ако вас он одбије, онда у року 14 дана, кад сте примили његову одлуку, на земаљску владу у Загребу, одио за унутрашње послове.

Пазите да не промашите рока. Опћ. заступство је повриједило закон, кад није примило људе у завичајну свезу, који имају по 20 рали земље, јер да тобоже тијем не могу своје породице прехрањивати. То је лаж, јер ко може хранити породицу, ако не онај ко има 20 рали земље. Закон о завичајности вели у свом б. параграфу ово: „Ако се докаже, да је молитељ кадар властитим силама себе и обитељ своју уздржавати, и ако је поштена живота, *не смије се одбити молбом својом*“.

Што се тиче гробља, чекајте ријешење жуп. области. Ако буде неповољно, а ви правите уток на земаљску владу.

Нема закона, по ком православни ратари не смију на католичке празнике радити. Православни ратари не смију радити на своје празнике, јер их може ко-тарска област зато казнити. Начелник је учинио про-

тив законитост, кад је затварао људе зато, што су радили на католичке благодане. Треба га у сличном случају пријавити котарској области, или и даље.

Пишите нам одмах, јесте ли ви добили писмено ријешење од своје земљишне заједнице, да вам не да вршити овлаштеничког права, док не платите приступнину од 1000 К. Ако јесте, пошаљите нам препис тога ријешења за сваког од вас, који сте га добили.

Ратару у И. Б. Женска глава, кад се није родила у задрузи од преставника обитељи, него је дошла у њу удајом, није представник, па ако изумру сви представници, задружни иметак по §-у 5. закона од 30. априла 1902. не припада њој, да она може њиме располагати: продати га, поклонити, оставити коме у тестаменту. Њој припада само до смрти право уживања. Чим умре, област котарска мора без ичије молбе, чим дозна за то, расписати задругу, уписати иметак као самовласништво на име задњег покојног представника и пријавити надлежној оставинској области, да одреди оставинску расправу и раздијели иметак међу рођаке прве по грађанском закону.

Светозару. Нема једне књиге у којој би били сви закони. Сваки закон издан је обично посебно у засебној књизи, н. пр. шумски закон за се, задружни за се, закон о процесу пред судом за се, и т. д. Има таквих књига близу 40. Пишите ви нами, који би закон највећа жељели, па ће мо вас упутити.

Пријатељу Ђоки. То се може метаути у правилник. § 40. закона о земљишним заједницама гласи: „Земљишне заједнице власне су у свом правилнику изрећи, да њихова непокретна имовина није дјелива на становито вријеме.“ Сазовите главну скупштину и закључите, нека се метне то у правилник, да се земљиште за неко дуже вријеме не може дијелити и пошаљите влади на потврду, како одређује § 43.

А. Р. То ми не можемо знати. Процјењује се земља према приликама у мјесту. А то је у сваком селу другачије. Гледајте, те се погодите у миру, да добијете колико је могуће више. За оних 500 хвати земље боље је да се погодите сами, него да је држава експроприра (извлашћује, одузима из вашег власништва) по што одреди повјеренство по мишљењу стручњака људи. Ако вам жељезница сијече велики комад земље, те тиме губи цијену земљиште; ако вам сијече земљу ближу кући, или око саме куће, поткућницу и т. д., онда можете тражити више.

И. П. За вас вриједи исто што смо навели горе: Ратару у И. Б. Док је жива, припада јој уживање само, ако је брат ваш живио на задружном земљишту, ако га није пренио на се као на самовласника.

Али непокретног иметка она не може продати ни поклонити ником, јер јој по закону то право не припада.

Медарцима. Не можемо ником одговорити, док нам своје име не каже, да видимо је ли наш претплатник.

Ратарима у Бега св. Ђурђу. Прилог за браћу у Србији пошаљите на наш лист. Ми ће мо то објавити у „Срп. Колу“, а новац послати у Србију. Хвала вам на вашој братској љубави за пострадалу браћу, на вашем топлој осјећању за њих.

Свака птица своје јату,
Сваки братац своје брату.

„Српско Братство; задруга за узајамно помагање“,

исплаћује не само посмртнину од **К 2.000** (велико коло), од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка и прилога изванредних чланова „**Фонд за сирочад Српског Братства**“. Из тог фонда **снабђева се сирочад одјећом и путним трошном**, те се предаје или путем „Привредника“ на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне **што више српске сирочади спремити за живот**, моли она све **имућније Србе и Српкиње**, да прилажу за дјецу сиромашније браће и сестара, (јер не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и својим позним потомцима) те да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање К 100), **подупирачи** (прилажу сваке године најмање по К 6) или **прилагачи** (прилажу кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва извјешћа дава **Управа (Zagreb, Ilica br. 7)**, па и повјереници, гдје их има.

15

ПОЗИВ.

Српска Штеднионица као задруга у Слуњу обдржаваће дне 17. маја* о. г. по нов. своју

Х. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

у задружним просторијама са слиједећим

дневним редом:

1. Избор двојице чланова за овјеровљење скупштинског записника.
2. Извјештај управног и надзорног одбора.
3. Попуњење управног и избор надзорног одбора.
4. Евентуалија — којој се г. г. задругари уљудно позивљу.

Председник управног одбора:

1280

Ј. Вукелић.

* Не одржи ли се тога дача, одржаће се неопозивно на 25. маја 1910.

СРПСКО КОЛО

прима огласе по најумјеренијој цијени.

Срби ратари не пропуштајте прилику!

Траже се ваљани ратари Срби који су вољни населити или у цјелом купити посјед од 200 јутара у лијепој Славонији. Посјед је подјељен овако:

52 јутра у селу Брђане, жељезничка станица Бастаји Велики, састављен из 11 јутара ливаде, 4 јутра винограда, 5 јутара шуме, 6 јутара пашњака, 3 јутра младог воћњака и остало ораница. Све се налази на окупу. У сред посједа кућа и господарске зграде. Све под једним кровом. 33 метра дуга, пред три године прављена и пријепом покривена, за једног или двојицу веома прикладно. Цијена попречно по 600 круна јутро са стањем.

145 јутара у близини мјеста Ђулавес станица иста, састављен у једном комаду, мало валовито земљиште. Састоји из 3 јутра красне хростове шуме за грађу, 5 јутара ливаде, неколико јутара пашњака, 2 јутра воћњака а остало је посве плодна ораница, к тому је новосаграђена кућа без господарских зграда. Попречна цијена 500 круна по јутру. — Адреса: Милосав Зебић, шумар и посједник, Ђулавес (Славонија). 1240

Новоотворена опанчарска радња
Пане Рудић у Петрињи
препоручује се пошт. опћинству за израду
сваковрсних опанака.

Чудо од Буквара!

Господине! Ти си нас сиромаше са твојим Букваром без по муке научио да читамо и пишемо од св. Николе до Три Јерарха. Фала ти.

Никола и Лазар Анђелновић, бозације.

Чим узме овај Буквар у руке било младо, било старо, одмах уме и да чита и да пише. Ко ми пошаље са поштанском упутницом 55 потура, тај га одмах добија са плаћеном поштарином. Ulma, Temesmegeu.

Љубомир Јовановић

821 1-20

школски управитељ и учитељ.

МОКРЕЊЕ

у кревету приписује се често несташности, док је ова мана заправо посљедица ослабљене затворне мишице мјехура. Препоручује се потражити од Institut Sanitas, Velburg P 319. Bayern бесплатну упуту о лечењу. Добу и спол особе, која од тога трпи мора се назначити. 680

НИКОЛА БРОДИЋ

сајдија у Костајници.

Продаја сваковрсних зидних и џепних садова, све врсти будилица, почам од 4 круне.

За сваки сат од мене поправит или купљен јамчим 2 (двје) године.

Примају се све врсти поправака. — Цијене сталне и умјерене. 1235

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и све болести мехура лијечи сигурно **ГОНТОЛ**, како то **оверовљене** признанице доказују. Гонтол се **једе**, дакле нема **шприцања**. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

Љекарна САЛВАТОР, Рума бр. 157.
(Славонија). 1198

Лековито варошко

АРТЕСКО КУПАТИЛО

Фрање Раноцаја пут. - У НОВОМ САДУ. - Телефон бр. 264.

Отворено преко целе године.

Надалеко припознато, те хиљадама похваљено као лековито купатило, с најачом садржином једне лековите воде, која је по исказу првака хемичара, потпунија него садржина јода у купатилу Липибу.

Најлековитија сумпорна вода за лечење Ишиаса, хроничне реуме, костобоље и севотине, женске болести и т. д.

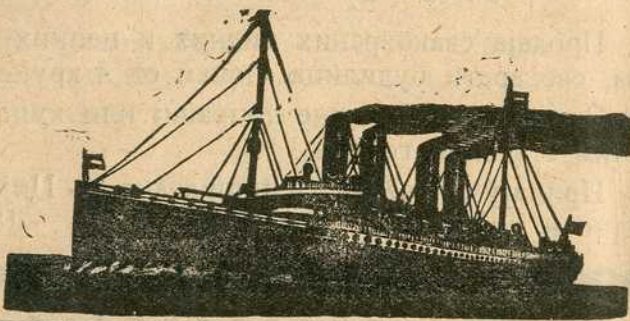

Сваковрсна лечења ладног купања. Угљене киселине, фанго, блатне и сумпоровите купке. Електрична купања. Сваковрсне лековите и вибрационе масаже. Радиогенова лечења са пићем и купањем. Сузана, ваздушна и у песку купања. Раскошно парно купатило. Дивна дворана за читање, за одмарање, одлично уређена гостиона са елегантним гостинским собама и добром кујном. Возња аутомобилом до купатила и натраг у варош. Сталан купалишни лекар. Комбинирани јефтине цене за купке. Диван ценовник се на захтев шаље бесплатно и франко.

УПРАВА КУПАТИЛА.

БРЕМЕН - АМЕРИКА

Од кр. земаљске владе уз јамчевину од 50.000 Круна повлаштена пословница за одпрему путника сељачког и радничког стањења из Загреба преко Бремена у Америку, Азију, Африку и Аустралију.

**СЈЕВЕРО-ЊЕМАЧКИ ЛОД
ЗАГРЕБ** прије **Ф. МИСЛЕР**

Петрињска улица 85.

775

Јефтиније него игђе.

Највећи избор

МУШКИХ ШТОФОВА

свиле, свилена пуплина,

ЖЕНСКИХ ШТОФОВА

у најмодернијим

бојама.

Помодна мануфактурна и платнарска трговина
ДУШАНА С. МАРКОВИЋА
код Сремца
Винклерова пивара Нови Сад Главна пијаца

Правог

француског и

вуненог делена, ба-

тиста, зефира, кожних

и памучних платна, ши-

фона из светских чувених твор-

ница по свима могућим ценама

тепиха, јоргана, завеса, чипканих

и вунених, свилених марама и т. д. и т. д.

Мустре на захтев бесплатно.

1246

Цене строго утврђене.

Послуга брза и тачна.

Биро за оглашивање П. Крстоношића у Новом Саду.

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ

којекаквим збубаним опасачима за килу кад је **лечнички доказано**, да вам моји чувени потпасачи за килу сигурну помоћ могу пружити, тако да сте безбрижни и дању и ноћу. Хиљаду захвалница од оних, који се помогли, стоје свакоме на увид.

Даље препоручујем све потребне **справе за лечнике, бабице, хrome и с конштамом**. За болеснике **све справе**. Разашиље се под највећом тајном. — Иштите ценовник бадава и франко.

АУГУСТ ЦИГЛЕР у Новом Саду (Ujvidék)

преко од Централног Кредитног Завода I./K.

4106